

Anders maatschappelijk investeren

Interactief traject over gemeentelijke subsidies

April 2013. Vier avonden over het gemeentelijk subsidiebeleid. Inwoners, verenigingen, instanties, gemeenteraadsleden en gemeentelijk medewerkers in gesprek over zin en onzin van subsidieverstrekking. Voorafgaand aan de bijeenkomsten in Valthe, Valthermond, Nieuw-Buinen en Borger, die samen rond 150 deelnemers trokken, werden door inwoners via website, telefoon en Week-in Week-uit 276 enquêtes ingevuld. De invullers van de vragenlijsten waren grotendeels anderen dan de bezoekers van de bijeenkomsten. De uitkomsten kwamen veelal overeen.

Uitkomsten

Twee bondig geformuleerde hoofdlijnen uit de zeer diverse bijdragen. Eén: ‘Kunnen mensen dat niet zelf regelen’ of anders geformuleerd ‘moet de gemeente dat betalen?’ Twee: ‘voor wie het echt niet zelf kan, of zelf niet kan betalen, moet de gemeente iets doen’. En naast die twee hoofdlijnen ook: faciliteer als gemeente wél een ontmoetingspunt - voor als mensen zelf zaken willen organiseren. Deze laatste wens wordt overigens feitelijk gehonoreerd met het Kern en kaderbeleid waarbij (uitgezonderd de kleine kernen buitengebied) in iedere dorp een dorpshuisfunctie kan worden gefaciliteerd.

Naast bovenstaande uitkomsten moeten volgens velen basisvoorzieningen als maatschappelijk werk en consultatiebureaus door de gemeente worden gefinancierd. Voor andere zaken moeten principes gelden als zelforganisatie, verbinding en laagdrempeligheid. Naast dit interactieve traject voltrekken zich aanmerkelijke wijzigingen in de maatschappelijke beleidskaders.

Anders werken - anders financieren

Nu de gemeente binnenkort verantwoordelijk wordt voor drie belangrijke taakvelden - werk, jeugdzorg en maatschappelijke ondersteuning - is er in feite sprake van een herinrichting van het sociaal domein. Omdat met de decentralisaties een substantiële bezuiniging gepaard gaat moet er anders (maar ook minder!) worden georganiseerd en anders worden gewerkt. Zelfredzaamheid, samenredzaamheid en maatwerk in hulp- en dienstverlening zijn daarbij sleutelbegrippen. Bij andere vormen van werken is het noodzakelijk om daarbij passende vormen van financiering te kiezen.

Naar sociale teams

Onze gemeente wil het brede palet aan werkzaamheden in het sociaal domein primair vormgeven vanuit een viertal sociale teams in de vier leefgebieden in de gemeente. Een zogenoemd regenboogmodel schetst de mogelijkheden van hulp- en dienstverlening en de mate van intensiteit én kostbaarheid daarvan. Het gaat daarbij - vanuit het individu/gezin/huishouden gezien - achtereenvolgens om:

- het eigen sociaal netwerk,
- algemene voorzieningen,
- collectieve voorzieningen en
- individuele voorzieningen.

Het begint dus bij eigen kracht en eigen inzet of zelf georganiseerde inzet. En eindigt - bij uitzondering - bij een individueel (en kostbaar) specialisme als bijvoorbeeld 2^e lijnszorg, bijstand of jeugdbescherming.

Werkwijze sociale teams

Het werk van de sociale teams zal zich laten kenmerken door:

- dichtbij individu/gezin/huishouden,
- uitgaan en organiseren van eigen kracht en eigen inzet,
- herkenbaar kleinschalig in en met de gemeenschap,
- goed afgestemd maatwerk,
- praktische en directe werkwijzen en
- prioriteit voor preventie.

Ook met de nieuwe werkwijzen wil de gemeente blijven inzetten op preventie, beginnend bij kind en huishouden. Omdat daar het begin is dat je voor jezelf leert zorgen, en voor anderen. Daar ligt de basis voor een sterke zelfvoorzienende burger. En dus voor sterke zelfvoorzienende gemeenschappen.

Subsidies nu

De huidige gemeentelijke subsidiepraktijk omvat in feite een brede waaier van kleinere en grotere activiteiten, initiatieven en bedragen die in de loop van de jaren is ontstaan en vooral gegroeid. Steeds afzonderlijk afgewogen natuurlijk, maar in de loop van de jaren is de samenhang soms minder duidelijk. De herinrichting van het sociale domein en de herschikking (lees: vermindering) van middelen is een goed moment om het geheel onder de loep te nemen en opnieuw een plaats te geven. Het geeft ook de mogelijkheid om keuzen te maken die passen bij de huidige en toekomstige prioriteiten, wensen en mogelijkheden.

De gemeentelijke subsidies omvatten nu voor een deel (financieel gezien voor een groot deel) contracten met organisaties als Welzijnsorganisatie Andes, openbare bibliotheek, GGD en Centrum voor de Kunsten CQ. Dit zijn de grotere bedragen waarbij natuurlijk ook subsidiegelden wegvloeien naar institutionele overhead van de betreffende organisaties. Een ander deel van de subsidies betreft typisch Borger-Odoornse zaken als Hunebedcentrum, schaapskudde en Stichting Bestemming Borger-Odoorn. Dan zijn er, naast subsidies voor doelgroepactiviteiten voor ouderen en jongeren en bijvoorbeeld

voor dorpshuizen, nog zaken als ledensubsidies voor sportverenigingen en subsidies voor koren, toneelverenigingen, enz.

Maatschappelijke investeringen in vier clusters

Anders werken in het sociale domein vraagt om andere vormen van maatschappelijk investeren en daarbij aangepaste wijzen van financiering. Hierna wordt zowel vanuit gedachtenvorming op grond van het interactieve traject over dit onderwerp, alsook op grond van overleg met bestuurders, in hoofdlijnen een gewijzigde opzet geschetst om gemeentelijke maatschappelijke investeringen vorm te geven. Twee belangrijke uitgangspunten hierbij zijn preventie en promotie.

	Maatschappelijke investeringen	Prioriteiten	Actoren	Financiering
1	Organiseren eigen kracht en eigen inzet, opbouw en versterken van sociale netwerken.	Zelf- en samenredzaamheid Preventie Participatie Opbouw	Sociale teams	Incidenteel Stimulerend
2	Kennismaking (jeugd) en preventie (iedereen) - met name sport en cultuur	Zelf- en samenredzaamheid Preventie/ gezondheid Participatie Sociaal-culturele waarde	Combi-coaches	Structureel Faciliterend
3	Typisch Borger-Odoornse zaken en evenementen met waarde voor promotie en toerisme.	Cultuur-economische waarde	Hunebedcentrum St. Bestemming Borger-Odoorn Cittaslow, SIVO schaapskudde stratenmakersfestival Music in the Woods	Structureel en incidenteel Stimulerend
4	Sociale basisinfrastructuur.	Preventie en voorzien in 1 ^e lijnsvoorzieningen	Andes, GGD, bibliotheek, Sociale teams	Structureel met prestatieafspraken Faciliterend

Minima

Inwoners mogen niet om financiële redenen buitengesloten worden. Daarom heeft onze gemeente participatievoorzieningen voor inwoners met een laag inkomen en een gering vermogen als Jeugdsportfonds, Jeugdcultuurfonds en het Fonds Maatschappelijke Participatie (FMP). Deze voorzieningen worden vanuit andere bron gefinancierd en grotendeels in BOCE-verband uitgevoerd. Daarom zijn ze niet in het overzicht opgenomen. Wijziging van deze voorzieningen wordt in dit verband dan ook niet voorgesteld.

Middelen sociale teams

De sociale teams moeten hulp- en dienstverlening ook in de gemeenschap vorm kunnen geven. Het gaat dan met name om het bevorderen van sociale netwerken en het opzetten en ondersteunen van algemene voorzieningen. De vereiste praktische en directe werkwijzen kunnen niet zonder een budgettair kader voor de sociale teams. Zo - met het verstrekken van een bepaald bedrag aan 'handgeld' ook - kunnen afwegingen op het niveau van een leefgebied worden gemaakt. Met name ook om gericht en snel te kunnen werken. Bij het inzetten van budgetten in relatie met de sociale teams zal eigen kracht en eigen inzet het uitgangspunt moeten zijn.

Denkrichting financiering maatschappelijke investeringen

Voorgesteld wordt de huidige subsidiepraktijk te veranderen op grond van de volgende criteria aansluitend bij de eerder geschetste indeling in vier hoofdlijnen of clusters.

1. Budgetten beschikbaar stellen voor tijdelijke acties en projecten in te zetten door de sociale teams.
2. Budgetten voor kennismaking en preventie voor met name sport en cultuur, handhaven of mogelijk versterken.
3. Promotie/toerismebudgetten handhaven.
4. Subsidiegelden aan organisaties en instituten afstemmen op wat wettelijk- of (nu nog) contractueel verplicht is; wat qua behoefte noodzakelijk is en wat qua preventie wenselijk is. Hiermee de noodzakelijke basisinfrastructuur vormgeven.
5. Naast bovenstaande financieringsstromen geen maatschappelijke subsidies verstrekken ingaande 2015.

Maaatschappelijk investeren - anders opgezet

Het voorstel om te kiezen voor een andere opzet komt zoals aangegeven voort uit de herinrichting van het sociale domein en uit de gewijzigde financiële positie. Maar kan ook gemotiveerd worden vanuit het uitgangspunt dat organisaties, instituten en verenigingen niet afhankelijk zouden moeten zijn van subsidiegelden. In eerste instantie zijn mensen en groepen mensen zelf verantwoordelijk. Pas in tweede instantie kan het noodzakelijk of wenselijk zijn om tijdelijk bij te dragen - financieel of anderszins. Het kan er echter ook toe leiden dat een aantal zaken niet meer worden georganiseerd.

Subsidies zouden namelijk niet als doel moeten hebben om organisaties in stand te houden, zo is inmiddels een breed gedragen uitgangspunt. Ze moeten als doel hebben om maatschappelijke effecten te bewerkstelligen.

Advies

Voorgesteld wordt om opdracht te verstrekken een en ander uit te werken in een voorstel waarbij ingaande 2015, de huidige beschikbare budgetten voor subsidies (van jaarlijks ruim € 4,5 miljoen) langs bovenstaande lijnen worden ingezet, waarbij tevens een aanmerkelijk bedrag wordt bezuinigd, dit voor een deel ten behoeve van een budgettair kader voor de sociale teams.